

Prof. UL, dr hab. Elżbieta Jung
Zakład Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej
Instytut Filozofii
Uniwersytet Łódzki

Łódź 20 czerwca 2015r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ MGR MACIEJA STANKA:
JANA BURYDANA *QUAESTIONES SUPER*
<<PARVA NATURALIA>> ARISTOTELIS
EDYCJA KRYTYCZNA I ANALIZA HISTORYCZNO-FILOZOFICZNA

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska p. mgr Macieja Stanka pt. *Jana Burydana <<Quaestiones suoper „Parva naturalia” Aristotelis>>. Edycja krytyczna i analiza historyczno-filozoficzna* podzielona jest, zgodnie z tytułem rozprawy na dwie części. Pierwsza, zatytułowana: *Jana Burydana lecturną arystotelesowskich <<Parva Naturalia>> na tle historyczno-filozoficznym* przedstawia, w trzech podstawowych rozdziałach: recepcję pism Arystotelesa, składających się na *Parva naturalia* w średniowieczu; burydanowskie komentarze do tych dzieł uwzględniając również zależności doktrynalne i wpływ dzieła Burydana na późniejszą twórczość komentatorską; poglądy Jana Burydana na temat filozofii przyrody ze szczególnym uwzględnieniem problematyki będącej przedmiotem traktatów składających się na tytułowe dzieło. Część druga natomiast, to edycja krytyczna kwestii wraz ze wstępem. W *Apendixie* znajdujemy spis znanych komentarzy do *Parva naturalia*, które ukazały się w wiekach XII, XIII i XIV. Na końcu pracy znajduje się Bibliografia obejmująca prace w języku łacińskim, francuskim, niemieckim, angielskim i polskim wskazująca na ogromną erudycję jej autora.

Już pobieżny rzut oka na pracę, która ma 171 stron wstępu w paginacji rzymskiej i 332 strony tekstu edycji krytycznej informuje nas, że powinniśmy mieć tu do czynienia z rozprawą, która winna być podstawą dla nadania stopnia doktora habilitowanego, a nie

jedynie doktora. Rezultat studiów p. Stanka jest imponujący! Dokładna lektura rozprawy zdecydowanie potwierdza to pierwsze wrażenie.

W Przedmowie Autor informuje czytelnika o swoich poszukiwaniach, ustaleniach i tropach, świadczących o niezmiernie rzetelnie przeprowadzonych badaniach warsztatowych i doskonałej orientacji w obrębie interesującego Go tematu. Klarownie zarysowuje również problematykę, która jest omawiana w poszczególnych rozdziałach pracy, podając przekonujące uzasadnienie dla wyboru prezentowanego materiału.

Paradoksalnie tak dobrą pracę doktorską trudno zrecenzować, ponieważ jest ona napisana ładnym językiem, przedstawia klarowną i dobrze uzasadnioną argumentację, podejmuje ciekawe zagadnienia i bez zbędnych powtórzeń dobrze je rozwiązuje, stanowi źródło wielu nowych informacji, które będą mogły być wykorzystane przez wszystkich zainteresowanych średniowieczem. Bogate przypisy dostarczają mnóstwa informacji i dobrze dokumentują tezy przedstawione w tekście głównym. Recenzent nie ma zatem pola do popisu, ponieważ nic w tej pracy nie budzi wątpliwości.

Zaprezentowane wydanie krytyczne Jana Burydana *Parva naturalia* opracowane na podstawie imponującej liczby 14 rękopisów jest pracą wzorcową. Również wstęp do edycji podaje bardzo ważne, z punktu widzenia warsztatu mediewisty informacje i przekonujące uzasadnienia dla wyboru określonego rękopisu jako podstawy wydania, a także informacje o wzajemnych zależnościach między rękopisami. Dokładne, lecz nie przeładowane opisy kodeksów, w których znajdują się rękopisy dzieła Burydana są bardzo cenną informacją dla każdego edytora tekstów. *Stemma codicum* jest dobrze uzasadniona i pokazuje wiele zależności między rękopisami, dostarczając dokładnej informacji na temat znajomości i funkcjonowania tekstu Burydana w wieku XIV i XV. Ten ogromny, doskonale opracowany materiał jest najlepszym dowodem na to z jakim pożytkiem można wykorzystać pieniądze grantowe. Edycja krytyczna jest bowiem rezultatem grantu NCN realizowanego przez doktoranta w latach 2011-13.

Z obowiązku recenzenta wskażę na kilka potknięć stylistycznych w tej pracy:

- na str. XIII czytamy: „Badania te były kontynuacją (...), w których dokonał on dowartościowania myśli..” – dość nieprecyzyjne i nieładne sformułowanie,
- na str. XV: „gdzie dokonał zarówno jej omówienia...” – bardzo brzydko brzmi,

- na str. XVI powtórzono sformułowanie: „o pochodzących ze współdziałania ciała i duszy zmysłowej”,

- na str. XXXI: „Komentarz (...) jest dosyć autorski, o czym świadczy fakt, że Burydan niektóre fragmenty opatrzył wątpliwościami oraz ich rozwiązaniami” – nie bardzo wiadomo, co Autor rozprawy miał tu na myśli, chyba to, że wprowadzenie do tekstu komentarza, tzw. *dubia* świadczy o samodzielności jego autora, czyli Burydana,

- na str. XXXIX podrozdział 2.2 zatytułowano niefortunnie: „Oryginalność Jana Burydana *Quaestiones*....”,

- na str. XLIII jest „Piotra Hiszpan”, powinno być „Piotra Hiszpana”,

- na str. XLVI jest „między nimi kwestiami”, powinno być „między kwestiami”,

- na str. LXVII czytamy: „Zasady te dotyczą przeszłego doznania zmysłowego, a więc mają odmienny charakter niż zasady uzyskane na bazie doznania zmysłowego” – nie bardzo wiadomo, co Autor rozprawy miał tu na myśli, dalsze przykłady pochodzące od Burydana rozwiewają te wątpliwości,

- na str. LXIX, przyp. 109 jest „*desingulis*”, powinno być „*de singulis*”,

- str. LXXVI, przyp. 138 warto byłoby również uzupełnić informacje o pracę Tomasza Tiuryna, *Boecjusz i problem uniwersaliów*, wymienianą w bibliografii,

- na str. LXXXI czytamy: „warunek ten Burydan uszczegółowił wyjaśniając, że dowolna część danej dziedziny wiedzy traktuje albo o samym przedmiocie, albo jego części, albo jego zasady albo też własności”, powinno raczej być: „...albo o jego części, albo o jego zasadach, albo własnościach”?,

- str. LXXXVII jest „*aleratio*”, powinno być „*alteratio*”,

- tamże jest *anima*), powinno być *anima*,

- na str. XCI mamy sprzeczność, czytamy bowiem w tekście: „Na mocy zasady ekonomii przychylił się Burydan do drugiej opinii stwierdzając”, a w przytoczonych słowach Burydana, czytamy: „Można jednak przychylić się do pierwszej...”,

- tamże jest „który z nich lepiej zdobywaniu wiedzy”, powinno być „który z nich lepiej służy zdobywaniu wiedzy”,

Te wszystkie potknięcia z pewnością zostaną poprawione w trakcie korekty przygotowującej pracę do druku.

Praca p. Macieja Stanka zasługuje na rekomendację do nagrody Ministra Szkolnictwa Wyższego i Nauki.

Z ogromną przyjemnością formułuję wniosek o dopuszczenie mgr Macieja Stanka do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Witold Bret Jurek